

ENVISION 4.7: KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITETTA 4.7 TUKEVA TIEKARTTA

1. Johdanto

Me¹ Helsingissä 6.–7.11.2019 pidetyn Envision 4.7 -konferenssin osallistajat haluamme edistää kestävä kehityksen tavoitteen 4.7 toteutumista.² Euroopan on toimittava nopeasti, jotta se voisi täyttää vastuunsa tavoitteen toteutumisessa.

Kehotamme Euroopan unionia, Euroopan neuvostoa ja Euroopan maita ryhtymään edelläkävijöiksi sellaisen politiikan ja menettelytapojen toteuttamisessa, jotka kunnioittavat ihmisoikeuksia ja ottavat huomioon 2000-luvun tärkeimpiä maailmanlaajuisia haasteita, kuten ilmastonmuutos, köyhyys, eriarvoisuus, luonnonvarojen ehtyminen ja elämänlaatu. Tällaisen politiikan ja menettelytapojen toteuttamisessa näemme kestävä kehityksen opastavan transformatiivisen oppimisen osana elinikäistä oppimista ja yleistä etua, sillä se edistää muutosta sekä yksilöiltä, yhteisöiltä ja järjestelmiltä vaadittavaa kehitystä. Transformatiivinen oppiminen edistää oppijoiden sitoutuneisuutta, aktiivisuutta ja kriittisyyttä sekä rakentavan ja demokraattisen asenteen syntyä erilaisuutta kohtaan. Koska kestävä kehitykseen opastava transformatiivinen oppiminen toimii paikallisissa toimintaympäristöissä ja reagoi niihin, siihen osallistuvien on sekä opittavaa että poisopittavaa totutuista toimintatavoista.

Kestävä kehityksen tavoitteen 4.7 saavuttamiseen tarvittavat toimet ovat ratkaisevan tärkeitä kaikkien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, koska ne auttavat yksilöitä ja yhteisöjä sekä valtiollisia ja valtioista riippumattomia toimijoita ottamaan täyden vastuun toimijuudestaan keskinäisriippuvaisuuden maailmassa.³ Euroopassa tämä tarkoittaa Euroopan paikallisiin toimintaympäristöihin suoraan liittyvien globaalien ongelmien ratkaisemista sekä selvityksiä siitä, miten yksilöt ja yhteiskunnat voivat ratkaista laajempia ja monimutkaisempia ongelmia.

Tavoitteen 4.7 täytäntöönpanossa voidaan hyödyntää Euroopassa jo tehtyjä sitoumuksia,⁴ jotka tunnistavat kasvatuksen eri muotojen myönteisen vaikutuksen perheissä, kouluissa, työpajoilla ja muissa yhteyksissä koko elämänkaaren ajalta.

Envision 4.7 -konferenssiin osallistujien yhteisenä kantana on, että seuraavien konferenssissa laadittujen politiikkasuositusten ja huomioiden on oltava pohjana kestävä kehitystä koskevan elinikäisen oppimisen järjestelyissä formaalissa, non-formaalissa ja informaalisissa koulutuksissa.⁵

2. Tärkeimmät kysymykset liittyen kestävä kehityksen tavoitteeseen 4.7, joista on viestittävä eurooppalaisella ja alueellisella tasolla

Yleiset suositukset

- *Yleiseurooppalainen kattava strategia tavoitteen 4.7 saavuttamiseksi on kehitettävä viimeistään vuoteen 2021 mennessä. Tätä eurooppalaista strategiaa ohjaamaan on perustettava asiantuntijaryhmä, joka koostuu useista eri sidosryhmistä.*
- *Euroopan laajuisen, kansallisen ja alueellisen koulutuspolitiikan ja menettelytapojen on huomioitava tarve formaalille, non-formaalille ja informaaliselle koulutukselle ja hyödynnettävä siinä olemassa olevia transformatiivisen oppimisen prosesseja, joihin jo sisältyy osallistavia ja oppijakeskeisiä lähestymistapoja ja pohdintoja. Näin saadaan aikaan johdonmukainen ja osallistava lähestymistapa, joka painottaa sukupolvien ja kulttuurien välistä oppimista kaikilla kasvatuksen ja koulutuksen tasoilla.*

2.1. Tavoitetta 4.7 edistävä transformatiivinen oppiminen

Tavoite 4.7 heijastaa kasvatuksen ja koulutuksen transformatiivista eli uudistavaa luonnetta, koska tavoite edistää maailmankansalaisuutta, kestävä kehitystä, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhaa ja kulttuurien monimuotoisuuden arvostamista. Tavoitteen 4.7 tehokas saavuttaminen edellyttää sen osa-alueiden vahvuuksien hyödyntämistä, yhteisten lähtökohtien tunnistamista ja oppimista sekä nykyisistä että aiemmista onnistumisista ja epäonnistumisista.

Koska tavoite 4.7 koskettaa transformatiivisen oppimisen lukuisia osa-alueita, tavoitteen saavuttaminen edellyttää väistämättä useita monitahoisia lähestymistapoja. Niihin kuuluvat muun muassa eri alojen hyödyntäminen sellaisen osaamisen rakentamiseksi, jolla voidaan käsitellä vakavimpiin globaaleihin ongelmiin sisältyvää keskinäisriippuvuutta, monimutkaisuutta ja epävarmuuksia. Seuraavat suositukset on kehitetty Brysselin julistuksessa esitettyihin suosituksiin perustuen⁶:

Erityiset suositukset

1. On tuettava prosessia, joka luo kansallisia, eurooppalaisia ja tarpeen mukaan alueellisia koalitioita, jotka ilmentävät transformatiivisen oppimisen eri osa-alueiden vahvuuksia ja osaamista sekä tunnistavat yhteisiä intressejä, viestejä ja toimia, jotka liittävät eri toimijoita toisiinsa uusilla tavoilla kestävän kehityksen tavoitteen 4.7 saavuttamiseksi.
2. On mahdollistettava ja luotava uusia tilaisuuksia niiden toimijoiden ja oppijoiden kapasiteetin vahvistamiseen ja taitojen kehittämiseen, jotka ovat mukana kestävää kehitystä edistävissä transformatiivisessa oppimisessa, mukaan lukien oletusten ja maailmankuvien uudelleenpohdinta, oppiminen ja pois oppiminen, eroavaisuuksien ylläpitäminen ja tutkiminen sekä järjestelmällisesti aliedustettujen ja marginalisoitujen ihmisten osallistaminen merkityksellisellä tavalla⁷.

2.2. Formaalin, non-formaalin ja informaalin koulutuksen tukeman elinikäisen oppimisen arvo on tunnustettava

Oppiminen on ratkaisevan tärkeää Agenda 2030:n haasteisiin vastaamisessa, ja siksi oppiminen on tunnustettava tärkeäksi yhteiskunnalliseksi muutosvoimaksi ja yhteiskuntaa ylläpitäväksi voimaksi. Ensimmäinen askel Agenda 2030:n vision saavuttamisessa on kaikkien kasvatuksen ja koulutuksen muotojen yhtäläinen arvostus ja tuki mahdollisuuksille elinikäiseen oppimiseen. Strasbourgin päätösasiakirjan innoittamina⁸ tunnustamme, että elinikäinen oppiminen, kasvatus ja koulutus ovat ratkaisevan tärkeitä edistettäessä yhtäläisiä mahdollisuuksia, sosiaalista osallisuutta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä kestävää tulevaisuutta.

Erityiset suositukset

1. Elinikäisen oppimisen käytäntöjen ja osaamisalueiden on tunnustettava formaali ja non-formaali aikuiskoulutus sekä informaali oppiminen. Kehotamme kaikkia Euroopan maita laatimaan ja panemaan täytäntöön aikuiskoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä, kehittämään aikuiskoulutuksen rakenteita ja takaamaan sille rahoitusta. Koska useimmat kestävän kehityksen tavoitteet keskittyvät formaaliin koulutukseen ja nuorten koulutukseen, on suositeltavaa ottaa mukaan myös kattava käsitys aikuiskoulutuksesta, jonka erityisenä painopisteenä on taitojen kehittämisen ja uusien taitojen omaksumisen lisäksi kansalaisuuskasvatus ja kestävä kulttuuri.
2. Kestävän kehityksen tavoitteen 4.7 toteuttamiseen liittyvien elinikäisen oppimisen käytäntöjen osalta kehotamme Euroopan unionia, Euroopan neuvostoa ja Euroopan maita muodostamaan merkityksellisiä kumppanuuksia non-formaalia koulutusta tarjoavien tahojen kanssa, mukaan lukien kumppanuudet sopivien kansalaisjärjestöjen kanssa käytäntöjen kehittämiseksi, sekä parantamaan kansalaisyhteiskunnan kapasiteettia tarjoamalla riittävät resurssit ja toimintaedellytykset.

2.3. Monialainen yhteistyö

Kestävän kehityksen tavoite 4.7 on niin laaja ja kunnianhimoinen, että sen saavuttaminen edellyttää monitasoisia ja monialaisia kumppanuuksia. On tuotava yhteen ja sitoutettava paikallishallinnot ja kansalliset hallitukset, parlamenttien jäsenet, yksityinen sektori, kansalaisyhteiskunta, Euroopan unioni, Euroopan neuvosto ja Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmä, tiedeyhteisön edustajat, tiedotusvälineet, nuoriso, opettajat, kouluttajat ja muut toimijat, jotta kaikki käytettävissä olevat resurssit saadaan hyödynnettyä ja päästään parempaan lopputulokseen. Tällainen sitouttaminen vastaa tarpeeseen tehdä parempaa yhteistyötä ja koordinaatiota Euroopan laajuisesti, kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti sekä politiikan eri osa-alueilla.

Erityiset suositukset

1. Tavoitteen 4.7 toteutumiseen tähtävien toimien toteuttamisen ja läpinäkyvyyden tukeminen ja seuraaminen Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden tasolla edellyttää, että olemassa olevia useista sidosryhmistä koostuvia ryhmiä vahvistetaan niin, että niissä on entistä laajempi edustus, mukaan lukien edustus Euroopan unionin jäsenvaltioista, yksityiseltä sektorilta, yritystoiminnasta, kansalaisyhteiskunnasta ja EU:n pääosastoista (mukaan lukien koulutuksen ja kulttuurin pääosasto ja kansainvälisen yhteistyön ja kehitysasioiden pääosasto).
2. Kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi ja edistämiseksi – mukaan lukien tavoite 4.7 – on niihin liittyviä verkostoja edistettävä kansallisella tasolla ja joissakin tapauksissa myös alueellisella tasolla.⁹
3. Kestävän kehityksen tavoitteeseen 4.7 liittyvien monialaisten ja monenkeskisten tai useista sidosryhmistä koostuvien ryhmien perustamista olisi tuettava jokaisessa Euroopan maassa. Näiden ryhmien on sekä ulkoministeriön että opetusministeriön antamalla rahallisella tuella aloitettava tavoitteen 4.7 toteuttamiseen liittyvien politiikkasuositusten yhteiskehittäminen ja tuettava sitä.

2.4. Tavoitteeseen 4.7 liittyvät indikaattorit

Edistyksen mittaaminen on haastavaa, koska tavoite 4.7 on niin monitahoinen ja koska globaalien, kansallisten ja alueellisten tason sekä eri sidosryhmien käsitykset tavoitteen painopisteistä eroavat toisistaan. Vaikka tavoitteen tulkintojen monimuotoisuus voi yhtäältä olla inspiroivaa, se voi toisaalta muodostaa haasteen viestinnälle ja hankaloittaa mittaamista.

Edistyksen mittaamisessa tarvitaan parempi selvyys siitä, miten tavoite 4.7 liittyy paikallisiin toimintaympäristöihin, koska se auttaa määrittämään sopivat seuranta- ja arviointi-indikaattorit sekä ne indikaattoryypit, joilla voidaan parhaiten mitata tarvittavien toimenpiteiden laajuutta sekä tarvittavia laadullisia ja määrällisiä muutoksia.

Nykyinen maailmanlaajuinen indikaattori 4.7.1 mittaa koulutusjärjestelmään kohdennettuja panoksia (esimerkiksi sitä, miten globaali kansalaiskasvatus (GCED) ja kestävä kehityksen kasvatus (ESD) on integroitu kansalliseen politiikkaan, opetussuunnitelmiin, opettajakoulutukseen ja oppilaiden arviointiin).¹⁰ Indikaattori liittyy pääasiassa, vaikkakaan ei yksinomaan, formaaliin koulutusjärjestelmään. On ryhdyttävä toimiin sen varmistamiseksi, että elinkaaren aikana muissa asiayhteyksissä saatu koulutus (non-formaali ja informaali) huomioidaan täysimääräisesti ja että mittaaminen viime kädessä tukee oppimista.

Hallitusten ei pidä lannistua tavoitteen monimutkaisuuden vuoksi, vaan niiden on vastattava haasteeseen ja sitouduttava seuraamaan kasvatuksen ja koulutuksen kykyä ottaa kansalaiset mukaan maailmanlaajuisten ongelmien ja haasteiden ratkaisemiseen.

Eriyiset suositukset:

- 1. Tavoitteen 4.7 toteuttamiseen osallistuvien Euroopan, kansallisen ja alueellisen tason toimijoiden on kehitettävä paikallinen lähestymistapansa olemassa olevien seurantakehysten pohjalta. Näin säästetään vaivaa ja varmistetaan, että seurantatavat ovat johdonmukaisia ja yhtenäisiä kaikkialla Euroopassa.*
- 2. Tavoitteen 4.7 indikaattorien ja seurantaprosessien paikallisen kehitystyön on oltava aidosti osallistavaa, jotta indikaattorit ja seuranta heijastaisivat tavoitteen kaikkia osa-alueita sekä siihen liittyviä moninaisia sidosryhmiä, mukaan lukien henkilöt, jotka toimivat formaaleissa ja non-formaaleissa oppimisympäristöissä. Kansallisella tasolla tähän voisi kuulua avaintoimijoiden kesken käytävä monisidosryhmäinen vuoropuhelu (jossa osallisina olisivat esimerkiksi hallitus, tilastoviranomaiset, kansalaisjärjestöt, koulutuksen asiantuntijat ja tiedeyhteisön edustajat).*
- 3. On ryhdyttävä edistämään Euroopan, kansallisen ja tarvittaessa alueellisen tason toimijoiden kykyä seurata ja mitata tavoitteen 4.7 edistymistä globaaleilla indikaattoreilla.*
- 4. On sitouduttava arvioimaan ja tarkastelemaan, kuinka tarkoituksenmukaisia sovitut indikaattorit ovat tavoitteen 4.7 henkeen ja sen moniin ulottuvuuksiin nähden.*

2.5. Tavoitteeseen 4.7 liittyvät osaamisalueet

Tavoitteeseen 4.7 liittyvät osaamisalueet liittyvät oppimiseen, osallistamiseen ja kriittiseen pohtimiseen sekä kognitiivisten taitojen, tunnetaitojen ja käyttäytymistaitojen käyttöön ja ymmärtämiseen. Tällaiset osaamisalueet ovat yhteisiä kaikille tavoitteen osa-alueille, ja niiden ansiosta ihmiset kykenevät olemaan aktiivisia toimijoita yhteiskunnan muuttamisessa maailmanlaajuisella, kansallisella ja paikallisella tasolla.

Eriytyinen suositus

- 1. Kappaleessa 2.3 esitettyjen suositusten mukaisesti on perustettava alueellisia, kansallisia ja Euroopan laajuisia monisidosryhmäisiä kumppanuuksia, jotta olemassa olevien globaalien ja Euroopan laajuisten osaamisaluekehysten pohjalta voidaan tunnistaa ja kehittää¹¹*
 - a. niitä transformatiivisia osaamisalueita, joita tarvitaan kestävä kehityksen tukemiseen, mukaan lukien epävarmuuden sietokyky, epätasa-arvoisten valtasuhteiden muuttaminen sekä osallistavan ja demokraattisen yhteiskunnan luominen; sekä antaa ohjeita ja tukea*
 - b. näiden osaamisalueiden tunnustamiselle ja toteuttamiselle kaikissa elinikäisen oppimisen muodoissa (mukaan lukien formaali ja non-formaali koulutus ja informaali oppiminen),*
 - c. ammattiin opiskeleville ja ammatissa toimiville opettajille ja muille formaaleille ja non-formaaleille kouluttajille annettava koulutus, joka tukee näiden osaamisalueiden opettamista,*
 - d. formaalin sektorin opetussuunnitelmien kehittäminen perusasteelta korkeakouluasteelle asti siten, että opetussuunnitelmiin sisällytetään asiaan liittyvien osaamisalueiden opettaminen ja oppiminen,*
 - e. edellä mainittujen suositusten (a–d) toteuttamisen itsenäinen seuranta alueellisella, kansallisella ja Euroopan tasolla.*

2.6. Resurssit tavoitetta 4.7 varten

Koska tavoite 4.7 on avain Agenda 2030:n laajempaan toteuttamiseen, tarvitaan riittävästi resursseja, jotta tavoite voidaan toteuttaa koko Euroopan laajuisesti. Tällaisiin resursseihin kuuluu tavoitteen 4.7 priorisointi, korvamerkitty ja riittävä rahoitus, asianmukainen teknologia ja asiaan liittyvien kapasiteettien ja valmiuksien kehittäminen.

Erityiset suositukset

- 1. Vuoteen 2023 mennessä on kehitettävä johdonmukaisia, monivuotisia ja pitkän aikavälin rahoitusstrategioita, jotta tavoite 4.7 voidaan toteuttaa sekä Euroopan laajuisesti että kansallisella tasolla. Tällaisen rahoituksen on oltava pienten, keski suurten ja suurten kansalaisjärjestöjen saatavilla ja sen on perustuttava vähintään 3 %:iin julkisesta kehitysavusta¹² sekä muihin asiaan liittyvään rahoitukseen esimerkiksi koulutus- ja ympäristöbudjetista.*
- 2. Jokaisen Euroopan maan on tarjottava sekä rahallisia että ei-rahallisia resursseja, joilla varmistetaan, että tavoitteen 4.7 toteuttamiseen tähtävillä keskeisillä sidosryhmillä on oleellinen kapasiteetti (kuten työkalut, henkilöresurssit ja taloudelliset resurssit, arvot, yhtäläinen pääsy, taidot, tietämys, verkosto sekä materiaalit) työnsä tekemiseksi sekä mahdollisuus ylläpitää ja kehittää tätä kapasiteettia.*
- 3. Keskeisten sidosryhmien on vuoteen 2023 mennessä otettava käyttöön strategiat EU:n tasolla, kansallisella tasolla, (tarvittaessa) alueellisella tasolla ja paikallisella tasolla ja varmistettava resurssien riittävyys (rahoitus, aika, henkinen tila ja muu osaaminen), jotta Euroopan komissio, EU:n jäsenvaltiot ja paikalliset viranomaiset voivat tehdä osansa tavoitteen 4.7 saavuttamiseksi.*

4. Huomautukset

- 1 Envision 4.7 -konferenssin osallistajat, mukaan lukien kansalliset, eurooppalaiset ja maailmanlaajuiset kansalaisyhteiskunnan toimijat, hallitusten edustajat, poliitikot ja tiedeyhteisön jäsenet
- 2 Kestävän kehityksen tavoite 4.7: ”kaikki oppijat saavat kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävää kehitystä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.”
- 3 Katso YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 72/222
- 4 Katso esimerkiksi: https://en.unesco.org/sites/default/files/outcome_statement_strasbourg_oct_2018_final.pdf ; <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366394?posInSet=1&queryId=f00bbeb5-caf0-495d-9782-e4caad1e9e0f> ; https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117987/jrc117987_lifecomp_technical_report.pdf
- 5 Tässä asiayhteydessä ”formaali koulutus” viittaa opetukseen ja oppimiseen, joka tapahtuu koulutusjärjestelmissä ja oppilaitoksissa ja johtaa muodolliseen todistukseen tai pätevyuteen, joka on asiaan liittyvien (yleensä kansallisten) opetusviranomaisten tunnustama, ”non-formaali koulutus” viittaa mihin tahansa rakenteiseen ja organisoituun oppimiseen (tapahtuipa se sitten vapaaehtoisuudessa tai yrityksissä, järjestöissä tai yhteisöissä), joka on tarkoituksellista mutta joka ei johda opetusviranomaisten järjestämään tai tunnustamaan muodolliseen todistukseen tai pätevyuteen, ja ”informaali koulutus” viittaa mihin tahansa oppimiseen, joka tapahtuu sosiaalisessa tai työhön liittyvässä vuorovaikutuksessa muodollisen ja epämuodollisen opetuksen ulkopuolella.
- 6 Katso seuraavan julkistuksen suositusta seitsemän: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366394?posInSet=1&queryId=f00bbeb5-caf0-495d-9782-e4caad1e9e0f>
- 7 Tämä toimi perustuu UNESCO:n julkaisussa (2014) ’Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the twenty-first century’ sivulla 12 ilmaistuihin globaalin kansalaiskasvatuksen tavoitteisiin: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729E.pdf>.
- 8 https://en.unesco.org/sites/default/files/outcome_statement_strasbourg_oct_2018_final.pdf
- 9 Innoitusta tähän voi saada esimerkiksi skotlantilaisesta kestävän kehityksen tavoitteiden verkostosta: <https://globalgoals.scot/>
- 10 ”Laajuus, jolla (i) globaali kansalaiskasvatus ja (ii) kestävän kehityksen kasvatus, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvo ja ihmisoikeudet, on tuotu osaksi valtavirtaa kaikilla (a) kansallisen koulutuspolitiikan, (b) opetussuunnitelmien, (c) opettajakoulutuksen ja (d) oppilaiden arvioinnin tasoilla”: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>
- 11 Katso esimerkiksi: Euroopan neuvosto <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>, UNESCO: ’Sustainable Development Goals Learning Objectives’ <https://www.sdg4education2030.org/education-sustainable-development-goals-learning-objectives-unesco-2017>, UNESCO: ’Global Citizenship Education topics and learning objectives’ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232993>, OECD: ’PISA 2018 Global Competence’ <http://www.oecd.org/pisa/pisa-2018-global-competence.htm>
- 12 Kolmen prosentin varaamista julkisesta kehitysavusta koulutukseen ja eurooppalaisten osallistamista globaaleihin kehitysongelmiin ehdotti esimerkiksi jo vuonna 2005 Brysselissä 19–20. toukokuuta pidetty ’Tietoisuuden lisäämistä ja kehitysyhteistyötä koskevaa opetusta sekä pohjoisen ja eteläisen pallonpuoliskon välisen yhteenkuuluvuuden edistämistä käsittelevä eurooppalainen konferenssi’, joka perustui UNDP:n aiempiin ehdotuksiin (katso https://gene.eu/wp-content/uploads/Gene_EuropeanPolicyFrameworks-BrusselsConference2005.pdf). Sen jälkeen kehoitus on toistettu monilla kansainvälisillä ja kansallisilla tasoilla.

